

کارشناس میراث فرهنگی استان مطرح کرد؛

واگذاری بناهای تاریخی سخت و پیچیده است

اسما پورزنگی آبادی

صحنه پرتکراری که در بسیاری از شهرها و روستاها و حاشیه راهها در استان کرمان می‌توان دید بناهای تاریخی مهجور و بی پناهی است که به حال خود رها شده‌اند. برخی نیمه‌جان و برخی ویران. دولت با این ادعا که پول ندارد از انجام وظیفه خود در برابر میراث معماری و تاریخی و فرهنگی ما ناتوان مانده است. طی یک دهه اخیر، واگذاری بناها به سرمایه‌گذار بخش خصوصی به‌عنوان اکسیر معجزه‌گر حفاظت و زنده کردن آثار تاریخی معرفی شده است. استان کرمان در این خصوص هم چندان موفق نبوده است. حمید روحی - کارشناس باسابقه میراث فرهنگی و معاون پیشین میراث فرهنگی استان در گفت‌وگو با فرادای کرمان یکی از دلایل ناکامی کرمان در مراقبت از سرمایه‌های تاریخی و فرهنگی خود را فرایند پیچیده و سخت واگذاری به بخش خصوصی ذکر کرد و وقتی پرسیدم که شرایط در کل کشور یکسان است، چرا دیگر استان‌ها در این زمینه موفق‌تر بوده‌اند به برخی از ضعف‌هایی اشاره کرد که دستگاه متولی میراث فرهنگی در استان با آن مواجه بوده است.

روحی با اشاره به تجربه گذشته کرمان در واگذاری بناهای تاریخی به سرمایه‌گذار بخش خصوصی توضیح داد: «در دهه ۸۰ خورشیدی طرح پردیسان با هدف تغییر کاربری برخی بناهای ارزشمند تاریخی به مراکز ارائه خدمات گردشگری از سوی سازمان میراث فرهنگی اجرا شد. در این طرح، فرایند مرمت و احیا و بهره‌برداری از بناهای تاریخی معلوم شده بود. یکی از بناهایی که در استان کرمان ذیل طرح پردیسان قرار گرفت مجموعه حاج‌آقایی رفسنجان بود. مقداری هم کار در آن انجام شد ولی به پایان نرسید و رها شد».

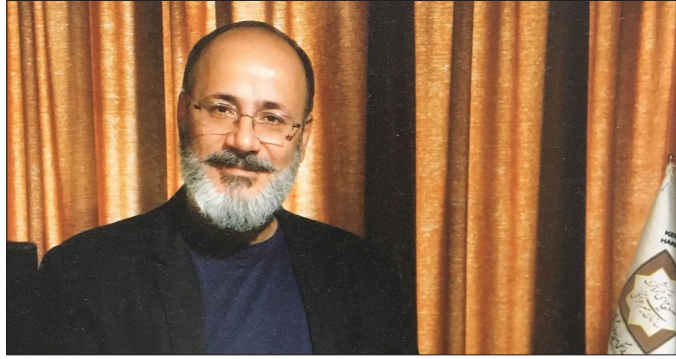
وی تصریح کرد: «متأسفانه هیچ بنای تاریخی در دوره طرح پردیسان در استان کرمان به بهره‌برداری نرسید».

وی ادامه داد: «اوایل دهه ۹۰ خورشیدی دولت خیلی جدی به این موضوع ورود کرد تا واگذاری و بهره‌برداری از بناهای تاریخی از سوی بخش خصوصی به راحتی اتفاق بیفتد. برای این هدف، صندوق احیا و بهره‌برداری از بناهای تاریخی به‌عنوان زیرمجموعه سازمان وقت میراث فرهنگی شکل گرفت و وظیفه پیدا کرد تا تمام بناهای تاریخی که واجد شرایط قانونی است را به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی واگذار کند». وی افزود: «در همین حال، فرایند قانونی واگذاری تمام املاک دولت تحت عنوان قانون شرایط واگذاری طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای جدید و نیمه‌تمام و تملک‌شده و آماده بهره‌برداری نیز تدوین و دستورالعمل کمیسیون ماده ۲۷ براساس آن تعریف شد».

روحی گفت: «مطابق این قانون، تمام ابنیه در اختیار همه دستگاه‌های دولتی که قابل واگذاری به بخش خصوصی است را می‌توان به روش‌های متعدد که معروف‌ترین آن بی‌اوتی (BOT) است واگذار کرد. این دستورالعمل در سال ۹۳ ابلاغ شد ولی درباره بناهای تاریخی مشکلی که داشتیم این بود که وزارتخانه تکلیف کرد که تمام شرایط واگذاری به‌صورت متمرکز در تهران و از طریق صندوق احیا باید اتفاق بیفتد».

وی توضیح داد: «بنای تاریخی در کرمان و سرمایه‌گذار هم در کرمان است ولی باید مسیر صندوق احیا را از طریق تهران طی کند. به تهران برود و درخواست سرمایه‌گذاری و طرح خود را ارائه کند، پیشنهاد در تهران بررسی می‌شود و در صورت تایید، مراحل قانونی برای برگزاری مزایده طی می‌شود و سرمایه‌گذار باید در مزایده صندوق احیا شرکت کند. اگر برنده بشود، باید بقیه کارها را در کرمان انجام دهد. فرایند واگذاری در تهران و بخشی از نظارت برعهده کارشناسان صندوق در تهران و بخشی در میراث فرهنگی استان‌ها انجام شود».

وی ادامه داد: «این در حالی است که از طریق کمیسیون ماده ۲۷ تمام دستگاه‌ها

می‌توانند املاک خود را واگذار کنند».

وی با بیان اینکه بزرگ‌ترین مشکل ما در استان کرمان این است که همه فرایند واگذاری پروژه‌های میراثی باید به صورت متمرکز در تهران انجام شود، اظهار کرد: «البته شنیدم در دولت جدید مجدد بخشنامه داده‌اند که واگذاری در استان‌ها انجام شود». روحی افزود: «در سال‌های گذشته از بین کل بناهای تاریخی که در اختیار میراث فرهنگی استان است تنها کاروانسرای وکیل آن هم بعد از حدود دو دهه به بانک گردشگری واگذار شد، یک خانه تاریخی در شهر بابک واگذار شد و خانه‌های تاریخی امینی و غفاری در شهر کرمان».

معاون پیشین میراث فرهنگی استان کرمان تصریح کرد: «بناهای تاریخی زیادی در استان کرمان وجود دارد که می‌تواند به راحتی به سرمایه‌گذار واگذار شود ولی مسیر واگذاری پیچیده و سخت است».

وی خاطر نشان کرد: «اگر از طرف استان پیگیری شود که تمام مراحل واگذاری بناها به خود استان سپرده شود تا سرمایه‌گذاران مجبور نباشند از طریق صندوق احیا اقدام کنند، از آنجایی که هم توان کارشناسی و هم سرمایه‌گذار و هم مشاوران خیلی خوبی در استان داریم که بتوانند گزارش‌های مطالعاتی لازم را تهیه و چارچوب سرمایه‌گذاری را مشخص کنند، بسیاری از بناهای تاریخی را می‌توان مرمت و احیا کرد».

وی با تأکید بر اینکه متمرکز واگذاری در وزارتخانه بزرگ‌ترین مشکل ماست و اختیارات آن باید به استان واگذار شود، افزود: «در صورتی که واگذاری در خود استان کرمان انجام شود، آگهی‌های مزایده در روزنامه‌های محلی منتشر می‌شود و کسانی که می‌خواهند در بناهای کوچک سرمایه‌گذاری کنند راحت‌تر می‌توانند فرصت‌ها را شناسایی کنند».

روحی اظهار کرد: «بناهای زیادی داریم که برای آن متقاضی سرمایه‌گذاری هم داشته‌ایم ولی نتوانسته‌ایم آن را احیا کنیم».

وی بیان کرد: «اگر واگذاری بناها به کمیسیون ماده ۲۷ سپرده شود و این کمیسیون با قدرت به موضوع بناهای تاریخی ورود کند، بیش‌تر کاروانسراهای بین‌راهی در مسیر کرمان به سیرجان، کرمان به سمت یزد و کرمان به سمت راور و بسیاری از بناهای دیگر را می‌توان در مدت یک دوره پنج، شش ماهه به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی واگذار کرد». این کارشناس باسابقه میراث فرهنگی با تأکید بر اینکه بهترین راه برای احیای بناهای تاریخی واگذاری آن به بخش خصوصی است، گفت: «در توان دولت نیست همه بناها را مرمت کند، اگر هم توان داشت و مرمت می‌کرد در صورتی که مورد بهره‌برداری قرار نمی‌گرفت، تخریب می‌شد. ضمن اینکه شکل بهره‌برداری از بناها در ساختارهای دولتی دیده نشده و نمی‌توانند آن را تجهیز کرده و بهره‌برداری قرار دهند».

ضعف متولیان دولتی

فرایند واگذاری بناهای تاریخی از طریق صندوق احیا در کل کشور یکسان است ولی در بسیاری از استان‌ها از جمله یزد و اصفهان و تهران بناهای زیادی واگذار شده‌اند. چرا فقط استان کرمان از این قانون متضرر شده است؟ فکر نمی‌کنید عواملی در خود استان وجود دارد

کرد و هزینه‌های مرمت آن اختصاص داد، اظهار کرد: «اگر بافت تاریخی بیاض در بسیاری از استان‌های دیگر بود به‌عنوان یک سایت بزرگ تاریخی و فرهنگی مورد توجه قرار می‌گرفت، می‌توان این بافت تاریخی را احیا کرد و از آنجایی که در مسیر جاده اصلی قرار دارد به‌عنوان اقامتگاه یا سایر کاربری‌های مورد نیاز گردشگری از آن استفاده کرد». وی اضافه کرد: «بیاض می‌تواند یکی از پابوت‌های سرمایه‌گذاری و تمرکز اعتبارات در حوزه مسئولیت‌های اجتماعی شرکت مس باشد».

معاون پیشین میراث فرهنگی استان کرمان گفت: «در سال‌های گذشته اعتباراتی که تامین می‌شد را بین هفت، هشت بنا توزیع می‌کردند و با آن مرمت اضطراری انجام می‌شد. بناها با مرمت اضطراری نجات پیدا می‌کنند ولی به مرحله احیا و بهره‌برداری نمی‌رسند».

روحی افزود: «اگر استاندار محترم می‌خواهند در حوزه مرمت و احیای بناهای تاریخی اتفاقی را رقم بزنند پیشنهاد این است که در هر شهرستان یکی، دو بنای خیلی مهم را به عنوان پابوت سرمایه‌گذاری به بخش خصوصی تعمیم و واگذار کنند». وی بیان کرد: «در شهر کرمان مجموعه بیمارستان مرسلین به انضمام بنای شرکت فرش می‌تواند به‌عنوان یکی از ابرپروژه‌های مرمتی کشور شکل بگیرد».

وی خاطر نشان کرد: «اگر این مجموعه مرمت و احیا شود و به بهره‌برداری برسد هم موزه فرش را خواهیم داشت و هم می‌توان در این سایت، اقامتگاه و فضای خدماتی تعریف کرد. بیمارستان مرسلین قدیم که هنوز بنا سرپا و قابل احیاست می‌تواند در حوزه توریست درمانی خدمات بدهد».

وی ادامه داد: «از استاندار محترم دعوت می‌کنم از نزدیک از شرکت فرش و بیمارستان مرسلین بازدید کنند». وی یادآور شد: «بیش از دو دهه است که هر استانداری می‌آید به شرکت فرش ورود کرده ولی هنوز مرمت و احیای آن به نوبه نرسیده است». این کارشناس میراث فرهنگی اضافه کرد: «در دیگر شهرستان‌ها هم می‌توان چنین بناهایی را با کمک شرکت‌های اقتصادی مشخص و مرمت و احیا کرد».

شمال استان در کانون توجه

ورود شرکت‌های بزرگ به موضوع مرمت و احیای بناهای تاریخی ایده خوبی است اما در همه شهرستان‌ها که شرکت‌های توانمندی مثل گل‌گهر و مس نداریم، اگر قرار باشد ایده را در استان به‌طور جدی دنبال کنند شهرستان‌هایی مثل جیرفت یا کرمان با وجود غنای فراوانی که دارند بی‌نصیب می‌مانند و فعالیت شرکت‌های بزرگ به کارهای کوچک در شهرستان‌های محل استقرار خودشان محدود می‌شود؛ این را قبول دارید؟

روحی در پاسخ به این پرسش گفت: «سال گذشته از محل اعتبارات مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها که شرکت کرمان هم میلیاردها تومان کمک شد. این پول به بخش‌های متعدد از جمله بهداشت و آب و میراث فرهنگی تزریق شد».

وی افزود: «ضمن اینکه بیش‌ترین تمرکز ابنیه تاریخی واجد ارزش که قابلیت احیا و بهره‌برداری دارند تقریباً در حوزه سیرجان و رفسنجان و کرمان و شمال استان و بم است».

وی ادامه داد: «در جیرفت که به آن اشاره کردید تک بنای تاریخی داریم ولی به گستردگی و ارزش بناهای شمال استان نیست. در عوض در جیرفت محوطه‌های باستانی و تاریخی بسیار بارزتری داریم که می‌تواند به عنوان سایت‌های گردشگری مورد توجه قرار گیرند». وی بیان کرد: «پیشنهادی که دادم برای مرمت و احیای آن دسته از بناهای تاریخی است که قابلیت تبدیل به اقامتگاه و سایر زیرساخت‌های گردشگری دارند». وی تأکید کرد: «به جای اینکه اعتبارات مسئولیت اجتماعی پراکنده شود بهتر است در تک‌بناهای واجد ارزش که قابلیت بهره‌برداری دارند هزینه شود».

خبر

رئیس دومین جشنواره فیلم «شهرنما» مطرح کرد؛

جشنواره فیلم شهرنما یک اتفاق بزرگ است

گروه فرهنگ‌و هنر: رئیس دومین جشنواره فیلم «شهرنما» در جمع خبرنگاران با اشاره به درخشش کارگردانان رفسنجانی در صحنه‌های ملی و بین‌المللی گفت: «با توجه به اینکه رفسنجان از قطب‌های تولید فیلم‌کوتاه ایران است و پتانسیل‌های زیادی دارد و انجمن سینمای جوانان رفسنجان نیز از انجمن‌های فعال کشور است، برای برگزاری رویدادی با محوریت فیلم اقدام کردیم».

دکتر سیدعباس حسینی داورانی با اشاره به حضور فرهیختگان، سینماگران و هنرمندان شاخص در ترکیب شورای سیاست‌گذاری و عوامل جشنواره، افزود: «آقایان مجید کهنوجی، اکبر خدادادی، سیدمحسن سجادی، عباس بلوچی، امیر شریفی‌پور، بهمن ابراهیمی از اعضای شورای سیاست‌گذاری و آقایان عباس بلوچی، رضا فهیمی و امیر موحدی به ترتیب دبیران هنری، علمی و اجرایی و خانم بهناز شریفی مدیر روابط عمومی و رسانه‌های هستند».

به گزارش روابط عمومی جشنواره فیلم شهرنما، وی بیان کرد: «برپایی رویدادی به نام رفسنجان در گستره ملی اتفاق بزرگ و با برکتی بود که خوشبختانه با استقبال فیلمسازان و هنرمندان سراسر کشور مواجه شد؛ به‌طوری که در دوره اول شاهد حضور ۴۲۰ اثر به دبیرخانه بودیم و این تعداد در دوره دوم به بیش از ۷۰۰ اثر رسید».

حسینی‌داورانی با تقدیر از حمایت‌های همه‌جانبه شهرداری رفسنجان در برپایی این رویداد، توجه نهادهای عمومی به هنر را از دستاوردهای دوره اول جشنواره دانست و اضافه کرد: «افزودن موضوع شهر و آسیب‌های اجتماعی در دوره دوم مورد استقبال دادگستری و دادستان رفسنجان قرار گرفت تا برای تولید آثار در این زمینه مشتاق شوند».

وی با بیان اینکه آثار رسیده به دبیرخانه با حضور اعضای هیئت انتخاب متشکل از آقایان حسن مجیدی، روح‌الله ابوالهادی و مهرداد حسینی بررسی و به مرحله داورانی راه یافتند، گفت: «مرحله نخست داورانی با حضور آقایان کمال تبریزی، احمد الستی، سعید پوراسماعیلی، بهنود نکویی و محمد اسلامی در تهران برگزار شد».

رئیس جشنواره فیلم شهرنما با اشاره به حضور ۱۰۲ اثر در مرحله داورانی، افزود: «آثار منتخب در بخش‌های داستانی، مستند و پویانمایی در هر دو گستره رفسنجان و سراسری، داورانی و نامزدهای هر بخش معرفی شدند و طی روزهای آینده، مرحله پایانی داورانی برای اعلام برگزیدگان با حضور اعضای هیئت داوران برگزار می‌شود».

گفتنی است، دومین جشنواره سراسری فیلم شهرنما به مناسبت روز رفسنجان از هجدهم دی‌ماه آغاز شده و آیین پایانی جشنواره با حضور هنرمندان و سینماگران شنبه ۲۲ دی در تالار خیام برگزار خواهد شد.